

Det forpligtende musikalske fællesskab

Interview med Thomas Hagge

af Erik Lyhne

April 2016

OM FEMMØLLER EFTERSKOLE

Femmøller Efterskole er en kreativ efterskole med linjerne musik, teater, dans og elektronisk musik. August 2016 starter linjen 3D – grafik og animation. Skolen ligger øst for Århus nær Ebeltoft. Skolen optager mellem 70 og 90 elever pr. årgang.

På skolen har man i mange år arbejdet med teaterkoncerten som genre. Musikken fylder meget og man kan spille på alle tangenter, hvad angår kostumer, make-up, scenografi, lys, lyd, skuespil og dans. De senere år har skolen lavet teaterkoncerter med kunstnere som CV. Jørgensen, Leonard Cohen, Prince, Robbie Williams, Bob Dylan og The Doors.

FEMMØLLER EFTERSKOLE

Dansk Sang har mødt skolens viceforstander Thomas Hagge og en række elever midt i tournéen med Kashmir teaterkoncerten "Make it Grand", som er blevet spillet i alt 17 gange rundt i Danmark for ca. 4000 tilskuere

CV:

F.1973. Viceforstander på Femmøller Efterskole

Uddannet med blandt andet linjefag i musik fra Ådas 2004

Diplom i ledelse 2015.

Aktiv musiker i bl.a. bandet Delicia Mini – udgivelse "Skuggi" 2004

Hvad betyder det for dig at være på en efterskole, hvor der er så mange unge mennesker der er glade for sang, dans og musik?

Det betyder meget at kunne være et sted, hvor man kan skabe kreative rum og gå på opdagelsesrejser sammen - for eksempel med en teaterkoncert, som den vi lige har lavet. Vi ved ikke på forhånd hvad der sker, men vi tør gå ud i de kreative processer sammen med eleverne. Jeg bliver dybt rørt af at se eleverne vokse med opgaven, se dem synge, træde i karakter og optræde. Det rammer ind i følelserne både for de voksne og for de unge. Jeg bliver rørt af musik i sig selv, men koblet sammen med elevernes personlige livshistorier, rører det mig endnu mere.

Du har arbejdet på efterskolen i 11 år, har du oplevet nogle stjernestunder?

Det er generelt dejligt at se eleverne udvikle sig, men det er noget helt særligt, når det gælder elever, der har haft det svært - for eksempel elever der kommer fra en skolegang præget af nederlag. De kan være bange for at træde ind i fællesskabet og når jeg så ser dem lykkes med opgaven og stå med deres bedste venner og åbne sig op - det er en stjernestund. De vokser i det musikalske fællesskab -men også gennem det forpligtende element i det musikalske fællesskab.

Hvilket arbejde ligger bag et projekt, som denne her teaterkoncert?

Vi har gang i et arbejde, som egentlig ikke kan lade sig gøre. Det er en stor udfordring for 70 teenagere og en lille håndfuld lærere at opsætte en teaterkoncert på tre uger og derefter turnere rundt i landet og optræde for cirka 5000 publikummer. Forudgående har vi haft cirka otte måneders forberedelse med dertilhørende didaktiske og pædagogiske refleksioner. Planlægningen inddrager hele personalegruppen på skolen, og bevæger sig fra de vilde overordnede brainstorm idéer til langsomt at blive et mere konkret beskrevet undervisningsprojekt.

Hvilke pædagogiske processer og refleksioner ligger bag den måde I arbejder på?

Vi tror på, at kreativitet er forbundet med lige dele vildskab og disciplin. Derfor forsøger vi at opstille nogle betingelser, hvor kreativiteten kan få frit løb, men hvor der samtidig er nogle faste rammer. Jeg oplever at den disciplin, der for eksempel er i faste mødetidspunkter og fællesspisning er meget befordrende for den kreative proces.

Vi er ikke et professionelt turnéteater, men vi forsøger at skabe en professionalitet i tilgangen. Den professionelle ramme skaber et særligt læringsrum, hvor eleverne oplever at blive taget alvorligt som skabende og kreative mennesker. Samtidig er dét at være en del af et fællesskab også et særligt læringsrum, hvor eleverne bærer hinanden. De kan godt have nogle individuelle drømme, men teaterkoncerten kan ikke være et

individuelt projekt. Alle elever har mange forskellige roller, hvilket både giver en følelse af sammenhold blandt eleverne, men også et samlet udtryk udadtil, hvilket flere blandt publikum også har givet udtryk for.

Derudover er vores lærere er meget dedikerede og tør gå ind i den kreative proces uden at kende til slutmålet. Når lærerne tør gå ind i det kreative, skabende rum, tør eleverne det også – og det rum kan give mulighed for fordybelse og læring, som man ikke på forhånd kan forudse resultatet af.

Mener du, at lærerne her brænder mere for deres fag end i folkeskolen?

Nej, jeg tror også folkeskolelærere brænder for deres fag, men vi arbejder inden for nogle andre rammer her. Lærerne kan hellige sig teaterkoncerten uden for eksempel at skulle undervise i andre fag samtidig.

Skabe et trygt rum

Hvordan oplever du jeres elevers kvalifikationer, når de kommer fra folkeskolen?

Et efterskoleår er formentlig meget repræsentativt - nogle kan ikke særligt meget musik mens andre kan rigtigt meget – nogle har gode oplevelser med musik mens andre har mindre gode oplevelser. Her på efterskolen prøver vi først og fremmest at skabe et trygt rum for musik, hvor musik ikke er en konkurrence. Trygheden er vigtig og gør, at eleverne tør folde sig ud.

Under teaterkoncerten forsøger vi også at lade alle elever prøve kræfter med det de er bedst til, og noget der er mere uden for deres trykzone. Ved at eleverne prøver kræfter med lidt af hvert, får de også respekt for det som andre kan og gør – det er med til at skabe en fællesskabsfølelse.

Når de unge mennesker har været igennem sådan et efterskoleår, kommer de så rankere ud i den anden ende?

Det gør de faktisk – nogle af dem også rent fysisk. Jeg oplever, at musikken giver dem en ballast i forhold til andre områder, for eksempel mundtlig eksamen og jobsamtale, hvilket eleverne også bekræfter når de vender tilbage på besøg.

Skabe hele mennesker

Hvad betyder arbejdet med de musisk æstetiske processer for børn/unge mennesker

Jeg tror, at det er en af de bedste måder hvorpå de kan lære sig selv at kende som hele mennesker.

Selvfølgelig er der også et fagteknisk element – for eksempel at lære at synge rent og at vride en streng på guitaren – men jeg mener at de æstetiske processer er med til at skabe hele mennesker.

Vi har rigeligt, der taler til vores intellekt, mens musik kan tale til vores følelser og umiddelbarhed. Jeg synes, at det er afgørende at vi udvikler følelsesmæssige, harmoniske mennesker i et fællesskab.

Kan vi leve uden dem?

Nej, det kan vi slet ikke. Jeg blev inspireret af et citat af Churchill, hvor han blev spurgt under 2. verdenskrig hvorfor han ikke ville finansiere krig ved at spare på kulturbudgettet. Han svarede, at hvis han gjorde det, ville der jo ikke være noget tilbage at kæmpe for.

Vores skole er bygget op omkring at alt skal måles/vejes – kan musik måles?

Når vi laver en teaterkoncert som denne sætter vi læringsmål op for forløbet. Både så vi har mulighed for at evaluere forløbet efterfølgende, men også så vi har noget at pejle efter under processen. Det er en del af den disciplin, der er behov for. Men vi er nødt til at acceptere, at der findes ting i verden, som ikke kan måles og vejes. Jeg er grundlæggende uenig i det nuværende fokus på evidensbaseret forskning inden for uddannelsesområdet. Konkurrencestatens fokus på denne tilgang til uddannelse og dannelse, er for mig at se i bedste fald misforstået og i værste fald en falliterklæring. Jeg oplever, hvordan unge mennesker udvikler sig gennem deres arbejde med musik og andre æstetisk/kreative fag, men jeg kan ikke måle deres udvikling og sætte det ind i et cirkeldiagram ud fra nogle parametre opstillet af staten. Derfor er det alligevel afgørende for os mennesker, at beskæftige os med kunsten som en del af livet.

Hvad har musik betydet for dig?

For mig har musikken både været en del af mit private og mit professionelle liv. Det har været inspirerende at undervise og uddanne mig som musiklærer, men jeg spiller også med mine egne børn, med andre børn og med mit band. Det er et frirum for mig – hvor nogle går til yoga spiller jeg musik.

Du er selv uddannet musiklærer – har du gode råd til nuværende lærerstuderende?

Jeg synes det er vigtigt ikke at være bange for at lære af hinanden. Jeg fik heldigvis selv spurgt nogle dygtige mennesker på seminarierne, om de ville spille med mig, hvilket jeg lærte meget af. På samme måde var der andre, der spurgte mig om jeg ville hjælpe med teori. Vi kan godt glemme at lære af hinanden. I det hele taget det at være nysgerrig under uddannelsen – spørge andre, spørge læreren – at undre sig.

Hvad kan efterskoler som folkeskolen ikke kan?

Det er et godt spørgsmål, hvad det er der sker for elever lige i den alder, hvor de igen begynder at interessere sig for musik. Når de kommer ind i puberteten opstår der måske en bevidsthed omkring hvad det egentlig er de vil. Det kan måske være med til at skabe et fokus på musik for nogen – hvor der tilsvarende er nogen der vælger det fra og i stedet spiller fodbold. På efterskolen får de mulighed for at fordybe sig i noget de selv vælger - eksempelvis musik. Derudover er efterskolelivet er en helhedsoplevelse, som man naturligvis ikke kan skabe på samme måde i folkeskolen. Eleverne her på efterskolen kan have musikundervisning om formiddagen, øve med deres band om eftermiddagen, få hjælp af lærere om aftenen – den helhedsoplevelse, der er i sådan et kostskoleliv kan skabe grobund for en anden fordybelse.

Som efterskole stiller vi os selv det samme spørgsmål, og vi skal også redegøre for vores egen eksistensberettigelse. Er man nysgerrig på dette område, kan jeg anbefale bøgerne "Efterskolen i samfundet" af Leo Komischke-Konnerup og "Dannelse der virker" af Alexander von Oettingen.

Eleverne Asta, Maja, Mikkel og Lukas er alle elever på Femmøller Efterskole, hvor de sammen med cirka 70 andre teenagere har opført en teaterkoncert på tre uger og turneret med den rundt i yderligere 3 uger i Danmark.

musik- og teaterefterskole?

Hvorfor har I valgt en

Asta: Da jeg besøgte skolen oplevede jeg en stemning omkring musik, som jeg godt kan lide.

Mikkel: Musik er det eneste jeg gider, og som jeg kan finde ud af, så hvad skulle jeg ellers vælge? Jeg har altid spillet meget.

Lukas: Jeg har hele mit liv godt kunne lidt at optræde, så der skulle helst være teater- og musikelementer.

Tror I musik betyder noget særligt for unge mennesker?

Asta: Musik udgør et andet sprog. Nogle gange kan vi være dårlige til at kommunikere, men gennem en sang kan vi fortælle om en bestemt følelse.

Mikkel: Musik er noget terapeutisk, hvor du kan komme ud med noget. Jeg ved ikke hvorfor musik er så dejligt, der er bare noget specielt magisk ved det.

Hvad har i fået ud af at være med til det her projekt?

Lukas: Det er svært at sætte ord på, men det styrker både sammenhold og giver nye venskaber.

Asta: Det udfordrer én mentalt, og man lærer meget om sig selv i sådan et forløb.

Maja: I normal undervisning er man ikke på samme måde afhængige af hinanden, som vi er i sådan et turneforløb.

Mikkel: Det er ligesom, at vi alle er nogle små brikker og hvis en af de brikker bliver fjernet, falder det hele sammen.

Hvordan var musikken i jeres folkeskole?

Asta: Jeg har skiftet skole fire gange, og kun på én af de skoler havde vi musik. Det synes jeg er sørgeligt fordi kreativitet også hjælper til at udvikle én på en anden faglig måde.

Maja: Vi havde en meget inspirerende musiklærer, som lavede samspil og gav os lov til at eksperimentere med instrumenterne.

Mikkel: Jeg er sikker på, at musik i folkeskolen har hjulpet mig til min interesse for musik. I min klasse var det især eleverne, der var med til at skabe en god musikkultur, fordi alle var interesserede i det.

Hvad er jeres drømme om musik?

Mikkel: At skrive en god plade og få den solgt – men det siger vi jo alle sammen. Vigtigst er, at min kærlighed til musik bliver ved med at leve.

Maja: Jeg vil gerne tage en hel almindelig uddannelse og holde musikken som hobby.

Asta: Jeg vil tage musik på gymnasiet og så se, hvad der sker. Hvis jeg ikke skal være professionel, så skal jeg hvert fald have et fritidsband.

Og ingen af jer skal være musiklærere?

Maja: Jeg tror, det er fedt at være musiklærer, men at man skal modnes til det.

Asta: Ja, lige nu skal vores drømme være lidt crazy.

Mikkel: Vores egoer er lidt for store til at drømme om at være musiklærere lige nu.